

Laat Wet collectieve warmte zo snel mogelijk in werking treden

Mei 2025

Het parlement neemt de Wet collectieve warmte (Wcw) in behandeling. Deze nieuwe marktordening uit de Wcw is één van de randvoorwaarden die nodig is om het vertrouwen in warmtenetten te verbeteren. We staan aan het begin van de warmtetransitie en dit is hét moment om deze transitie gelijk met de juiste marktordeningsprincipes in te richten. Het is daarom van belang dat deze wet zo snel mogelijk in werking treedt.

Gemeenten en provincies staan achter deze wet omdat die het publieke belang voorop zet en een belangrijke stap is naar betaalbare, betrouwbare en duurzame warmtenetten en eerlijke en transparante tarieven voor onze inwoners.

Wcw nodig voor vertrouwen in warmtenetten

Voor veel gebieden is een warmtenet het beste alternatief voor aardgas, ook in het landelijk gebied. Dit betekent dat miljoenen inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in bestaande wijken en dorpen de komende jaren de overstap gaan maken van hun vertrouwde manier van verwarmen, koken en douchen naar een ander warmtesysteem.

De overstap van aardgas naar een warmtenet bij bestaande gebouwen heeft andere consequenties voor gebruikers dan bij nieuwbouw, die wordt opgeleverd met een warmtenet. De gemeente maakt deze keuze voor hen, vanuit de voorgenomen Wet gemeentelijk instrumentarium warmtetransitie (Wgiw). Dit vraagt om vertrouwen en draagvlak van onze inwoners in het warmtenet, in de betaalbaarheid, maar zeker ook in de leverancier. Zij kunnen bij een warmtenet niet meer, zoals ze gewend waren, zomaar overstappen naar een andere leverancier.

Het is moeilijk aan onze inwoners uit te leggen dat hun wijk, op basis van een democratisch besluit in de gemeenteraad, van het aardgas gaat, en het vervolgproces daarna aan een commercieel bedrijf wordt overgelaten. Om als overheden te kunnen sturen op betaalbaarheid en betrouwbaarheid voor onze inwoners zijn warmtebedrijven met een publiek meerderheidsbelang nodig.

Het wetsvoorstel voorziet in nieuwe kaders voor warmtenetten waarmee inwoners onder andere zekerheid krijgen over eerlijke, transparante tarieven. Deze nieuwe kaders zijn nodig om verder te werken aan de betaalbaarheid van warmtenetten en om het vertrouwen terug te winnen.

Wcw nodig voor een haalbaar en betaalbaar aanbod aan inwoners

Het gebruik van aardgas is eindig en de verwachting is dat aardgas de komende jaren steeds duurder wordt, onder andere door de CO₂-beprijzing (ETS-2). Om juist ook de kwetsbaarste inwoners tegen de stijgende gasprijzen te beschermen, is het belangrijk dat zij op tijd kunnen overstappen naar een voor hen betaalbaar alternatief.

Voor veel gebieden is een warmtenet vanuit maatschappelijke kosten de goedkoopste duurzame oplossing. Maar de kosten voor individuele inwoners die de overstap maken naar een warmtenet, zijn op dit moment nog vaak hoger dan wanneer zij aangesloten blijven op aardgas of overstappen op een warmtepomp. Daarom moet een warmtenet ook voor inwoners zo snel mogelijk financieel aantrekkelijk worden en blijven. Het wetsvoorstel kan op zichzelf betaalbaarheid niet borgen, maar

biedt de kaders die nodig zijn om dat te doen en is daarmee een belangrijke stap in het verbeteren van de betaalbaarheid van warmtenetten. De nieuwe tariefregulering uit de Wcw is hiervoor cruciaal. Hiermee worden de kosten en tarieven voor warmte gekoppeld aan daadwerkelijke kosten en losgekoppeld van de aardgasprijs. Met deze 'kostengebaseerde tariefregulering', in combinatie met de voorgestelde kavelsystematiek en de daarvoor vereiste transparantie in daadwerkelijke kosten van het warmtenet, worden warmtetarieven voorspelbaar. Zo ontstaat ook beter inzicht in hoe de betaalbaarheid te verbeteren is.

Warmtebedrijven krijgen met deze tariefregulering ook de zekerheid dat zij de noodzakelijke kosten die zij maken in rekening kunnen brengen, inclusief een redelijk rendement dat voor iedereen transparant is.

Wcw nodig om op te schalen

Op veel plekken in Nederland werken publieke organisaties al samen aan het oprichten of uitbreiden van publieke warmtebedrijven. Denk aan gemeenten en provincies, drinkwaterbedrijven, netwerkbedrijven, afvalverwerkers, andere publieke organisaties en warmtecoöperaties. Door kennisdeling, pooling van expertise en standaardisatie werken nieuwe en bestaande warmtebedrijven samen om kosten te besparen en warmtenetten versneld te realiseren. Gezamenlijk bouwen we voort op de ervaring die er al is, zoals bij HVC, Gelders Warmte Infrabedrijf (GWIB), Stadsverwarming Purmerend of Warmtestad Groningen. Publieke partijen staan klaar om op te schalen zodra de wet in werking treedt.

De huidige warmtenetten zijn grotendeels in private handen. De Wcw voorziet in een nette overdracht van deze netten met een passende vergoedingsmethodiek. [Zoals Frans Rooijers in opdracht van het ministerie heeft geadviseerd](#) zien wij ook een kans om bestaande netten in te zetten als vliegwiel wanneer deze publiek worden gemaakt. Uitbreiding van bestaande warmtenetten zorgt voor versnelling, bespaart kosten, vergroot het draagvlak en beperkt de benodigde verzwaring van het elektriciteitsnet. Daarom omarmen wij verder onderzoek naar de mogelijkheden van versnelde publieke overname.

Ook in het geval van publiek eigendom is een grote rol weggelegd voor private partijen. De warmtemarkt zal naar verwachting verviervoudigen. Alle uitvoeringskracht zal daarvoor nodig zijn en dit vraagt om nieuwe samenwerkingsvormen. Uiteindelijk zullen warmtenetten, net als nu, door private aannemers en installateurs met kennis en kunde aangelegd worden. Ook de huidige private warmtebedrijven kunnen een rol blijven vervullen, in een aangepaste vorm en met een redelijk rendement.

Naast Wcw ondersteunend instrumentarium nodig voor een betaalbare energierekening

Gemeenten kunnen met hun regierol uit de Wgiw en de kaders uit het wetsvoorstel Wcw beter sturen op een betaalbaar alternatief voor aardgas voor hun inwoners. De wet is daarom een cruciale stap om betaalbaarheid te verbeteren. Aanvullend beleid is wel nodig.

De minister heeft in de [Kamerbrief van 17 april 2025](#) aangekondigd dat eerst de betaalbaarheid geborgd wordt, voordat de nieuwe tariefmethodiek in werking treedt. Het rijk heeft hierin al een aantal belangrijke stappen gezet, zoals de aanpassing van de Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS), verkenning van een waarborgfonds warmte, een staatsdeelneming en een tarieflimiet om inwoners te beschermen tegen excessen.

De prijsgarantie voor warmte die de minister in de Kamerbrief noemt, is een cruciaal instrument om het draagvlak voor warmtenetten te verbeteren. Hiermee garandeert het rijk een warmteprijs die kan concurreren met gas en elektriciteit. Het is voor onze inwoners dan ook belangrijk dat dit instrument zo snel mogelijk wordt ingevoerd.

Daarnaast moet de tariefstructuur voor gas, elektriciteit en warmte een rechtvaardige en betaalbare weerspiegeling worden van de kosten. Daar waar een warmtenet de laagste maatschappelijke kosten heeft, moeten inwoners en ondernemers dit op hun energierekening terug zien.